

דורשי השם

מאמרים ופנינים יקרים לשולחן השבת מאת גדולי תורה ורבני ביהמ"ד 'דורשי'
בתוספת רעיונות משיעוריו ותורתו של הגאון הינוקא שליט"א

פרשת תולדות ב' כסלו תשפ"ג

מאמר הרב

מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א מראשי ביהמ"ד "דורשי ה"

ראש דברך אמת

מדת האמת היא אמצעי להשגת תורתנו הקדושה וקרבת הבורא יתברך, כי ה' יתברך הוא לבדו האמת, כמו שנאמר וה' אלקים אמת (ירמיה י, 1), ותורתו הקדושה היא תורת אמת. ומי שדבוק בדיבורי אמת מבלי שקר, יכול לזכות לרוח הקודש שתהיה על לשונו, כענין שכתוב "רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני". וככל שיאחז האדם במידת האמת, יבין את התורה לאמיתתה, וככל שיזכך את עצמו להיות יותר אמת, ויוסיף במעלות האמת, בדיבורו בתנועותיו במחשבתו, כך יוכל לזכות לתורה ולהתקרב לה' יתברך.

וראשית הדרך לחיי אמת הוא שכל דעתו תהיה רק מידיעת התורה הקדושה (שהיא לבדה המציאות והאמת, וכל דעה ומחשבה אחרת הם שקר והבל) בלימוד דרכיו יתברך בתורתו, יחד עם קביעת עתים וזמנים בהם ישב לברר את תכלית החיים והבריאה, מה הם הדברים הנצחיים והאמיתיים, עד שידע היטב את התכלית שלו, ובאופן המיוחד לו מאת השי"ת, ועל פי זה יברר כל אורחותיו ונתיבותיו, וכל חייו ופעולותיו יהיו מכוונים עבור התכלית הזו, ולא יסטה ממנה כמי שאינו זו מהמחשבה והרצון על חייו. ובשביל להנצל מהשקר ולשמור על נתיבות האמת, צריך לאחוז בשמירת פיו, שכל דיבור שמוציא מפיו, יהיה מיושר עם הלב. וגם ישמר מלדבר דברי בטלה, וזאת דיבור שיש בו תועלת ומביא לתכלית שיש בה אמת.

מדת האמת היא גם הכלי לקבל את הברכה וההשפעות הטובות ברוחניות ובגשמיות, כי התורה וכל הטוב, יש להם מטרה להשתמש בהם הלאה לתועלת הכלל ולכבוד מלכותו יתברך, וככל שהאדם אמיתי יותר, ראוי לסייע לו ולהשפיע לו טוב, מאחר שישתמש בשפע שיקבל כפי האמת, ויתקיים בזה רצונו יתברך. מה שאין כן מי שעדיין דבוק בשקר, ישקר גם במה שיקבל מאתו יתברך, וימנע טוב או יזיק לברואים ולכל הבריאה.

יעקב אבינו היה שפל ונדחה מפני עשיו, שכולם אחוזו שעשיו הוא ממשיך שושלת האבות והוא זורעו יקבלו את התורה, ויעקב החזיק מעמד מכם הדיקות במדת האמת בכל כחו, ומכחה התעצם בתורה ובעבודת ה', ועל ידה הגיע עד ה' אלקינו, כי אדם יכול לקבל מהקדוש ברוך הוא הכל, גם השגות ודרגות, אבל לא יזכה במלך עצמו שיהיה איתו, ובכח מדת האמת, זכה יעקב אבינו לכל המעלות. ובאותו היום שיצחק קרא לעשיו לתת לו את הברכות, אמרה רבקה ליעקב שכעת צריך הוא לנהוג בטכסיס של שקר ולקחת את הברכות מהנחש, ויעקב לא יכל לנהוג בטכסיס כזה שמאס

בו כל ימיו, והיה שווה לו לוותר על הכל, ולא לזוז מנקודת האמת שדרכה השיג כל השגותיו. והשיבה רבקה ליעקב, הרי לא הגעת עדיין לשלימות ויש בך דברים שצריך לתקן, ולכן תבוא ליצחק הצדיק מתוך דעת ומחשבה שעדיין יש אצלך מן השקר, שזה "עשיו" הבכור, שהוא השקר והפסולת היוצאת ראשונה לפני. ויעקב עדיין היה מתיירא, ורבקה אומרת לו הרי גם אדם גדול כמוך, כשבא להקביל פני שכניה, פני רבו, כדי להתקרב לה' יתברך (מורא רבן כמורא שמים, וזו הדרך לקיים 'ולדבקה בו'), צריך להניח כל מה שהשיג, כי עדיין לא הגיע לשלימות ויש בו דברים שצריך לתקן, ולראות עצמו כשקר מול האמת לאמיתתה, ולהכנס הרבו בביטול, ולבא עם הפגמים והחסרונות שלו - כדי להתתקן יותר. ולכן זו האמת שלך בשעה זו.

ושמע יעקב בקול אמו, והניח את כל האמת שבו והלך לפני אביו, ובשעה ששאל אותו "האמתה זה בני עשיו", השיב לו, אני זה עשיו, שיש בי עדיין מן השקר הקרוי בשם קליפת 'עשיו'. ועוד, שאני הוא זה שתמיד חשב על עצמו שהוא 'עשיו', והתהלכתי בעולם עם מחשבות של שפלות, לא כעשיו שחשב על עצמו שהוא השלם והאמת שהם בחינת 'יעקב'. ומכח השפלות והביטול הזה, שבא לקבל מאביו ולהשיג יותר אמת, נעשה בזה חיבור אמיתי בין רב לתלמיד מבלי שום פגם, ושרתה שם השכינה והגיע אויר גן עדן, ונתברך יעקב מפני השכינה. ויצחק אבינו אמר "הקול קול יעקב והידים ידי עשיו", שמורגש כאן קצת חסרונות בחינת "עשיו", ויש מה להוסיף ולתקן אצלו, וצריך לתת לך ברכות כדי שתוכל להשלים את התיקון.

וכך הסכימו מן השמים, שבשעה זו של קבלת הברכות, יעקב יקרא בשם עשיו, מאחר שחתר תמיד עוד ועוד אחרי האמת, והיה עניו ושפל, וראה עצמו כחסר מן האמת לאמיתתה, כאילו הוא עשיו הרחוק. והוא יקח את הברכה והשפע, לא בשביל עצמו, כמו קליפת עשיו שרוצה לחטוף הכל, ולמנוע את הטוב מכולם, אלא בשביל להעביר את אור ה' לכולם.

עשיו עשה שימוש חכמים חיצוני, וחשב שהוא כבר נולד עם האמת, ולא ביקש וחיפש אותה, והיה מגיע לאביו בבגדי כבוד, והכריז לכל שהוא האמת המכונה בשם 'יעקב', ולכן נדחה, ואילו היה מכיר את מקומו ונכנע, יכל לקבל תיקון גם מיעקב, (הרבי מקוצק זיע"א אמר, שעשיו היה גם מתפלל ועוסק בעבודות, רק שחלק על יעקב והגיע למה שהגיע).

כי התשוקה הראויה לזכות לתורה וקדושה והשגות וברכות, היא בשביל להשלים את רצון הבורא להביא את הטוב והתיקון לכל הבריאה ולכל הברואים, ולא בשביל עצמינו, כמו קליפת עשיו שרוצה לחטוף הכל, ולמנוע את הטוב מכולם, אלא בשביל להעביר את אור הבורא יתברך לכולם.

המאמר ערוך מתוך שיעוריו של מו"ר גאון ישראל שליט"א

רבינו	יציאת	כניסת	
תם	שבת	שבת	
17:45	17:12	16:21	ירושלים
		16:01 דק 40	לנוהגים
17:41	17:09	16:18	תל אביב
17:40	17:08	16:17	חיפה
17:45	17:12	16:21	באר שבע

בפתח הגליון

מאת הגאון הרב יעקב ישראל שליט"א

"ויתמר רבקה... ויתרצצו הבנים בקרבה".
אומר רש"י הקדוש, שפשהיתה רבקה עוברת ליד בית המדרש הרגישה שהתינוק רוצה לצאת, וכשעברה להבדיל ליד בית עבודה זרה גם פן רצה לצאת, ולא ידעה רבקה מה מתחולל בקרבה, התינוק רוצה תורה או שפא חס ושלום ההפך?
הלכה היא לבית מדרשו של שם, ושם אמרו לה שזה תאומים, שאחד רוצה קדשה ואחד ההפך.

רבקה לא שמעה עד אז על המשגת תאומים? למה לא עלה על דעתה ההסבר הפשוט כל כך שמדובר בתאומים?

הפכת סופר בנו של החת"ם סופר כותב על פסוק זה (וביתר ביאור בשו"ת כתב סופר בהקדמה) יסוד עצום ונפלא!

זה שהיא עוברת ליד בית מדרש והוא רוצה לצאת ואחר כך פשע עוברת ליד בית עבודה זרה והוא גם רוצה לצאת, לא מוכיח שזה שתיים! יכול להיות אותו אחד שגם חושק בתורה וגם סופר חס ושלום!

התורה היא גם חכמה - כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" (דברים ד, ו), ומי שלומד את התורה הקדושה פי היא מלאה חכמה ומחידת השכל בלבד, יכול במקביל גם לחיות את חיי ההפך מהתורה חס ושלום!

כל המשפילים בדרות הקודמים היו בדיוק פאלו. ידעו את התורה. וכפרו בה.

התורה היא "אנא נפשי כתבית יתבית" (שבת קה), אני נתתי עצמי בתורה! הקדוש ברוך הוא בעצמו כפי יכולתו נמצא בתורה! התורה הקדושה היא אחד עם הבורא ברוך הוא.

יש בקוריאה הדרומית גויים שלומדים באוניברסיטה תלמוד... והם מגיעים לידיעות נכבדות. אבל איזה קשר יש להם עם הבורא? שום פלוג!

רגע אחרי שהם לומדים פמה שעות שנים או חודשים בטלית" הם יכולים להיות בשאלו תחתית!

וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה "המאור שבה היה מחזירן למוטב" (איכא רבה פתיחתא המשך בגב הגליון

דרך חכמים

נערך ע"י המשפיע הגאון הרב שלום פרקש שליט"א

שביבי אוד מהליכותיו ודרכו בקודש של רבינו הגאון הינוקא שליט"א

פניני דרך

א. כל רגע של האדם כאן בעולם, יקר לאין שיעור וערך, שבכל רגע יכול לזכות לדברים גדולים ועצומים, וצריך להתחנן לה' מקירות ליבו, שלא יטעה בדרכו וידע מה באמת הוא עושה כאן בעולם, ואם לא יבקש זאת באמת, יכול לבלות ימיו גם בתוך עבודת הקודש, מבלי להגיע לאמת, מפני שלא ביקש מה' יתברך עזרה והכוונה.

ב. יצרו של אדם מטעהו לחשוב שמצא את האמת ונמצא כבר בדרך האמת, ומצייר את ה' יתברך כפי שהוא מבין, ויכול אף לחפוץ שכולם ילכו בדרך שלו, ואולם האמת היא נעלמת, והאדם נולד בשביל לחתור אחר האמת, ואי אפשר להשיגה מבלי חיפוש בכל יום ובכל עת, ואפילו ברגעים האחרונים עלי אדמות.

ג. העצה היחידה לעבור את נסיונות העולם הזה בשלום, שיבחר מקום בלב, שבו הוא תמיד פונה בזעקה אמיתית לה': רבונו של עולם, נחני בדרך אמת. כי דעת האדם מסובבת בהבלים רבים של עולם הזה, וצריך רחמים גדולים כדי לעבור בשלום את נסיונות העולם, ומוכרח שיפנה האדם אל האל הגדול והנורא יוצר בראשית, ויבקש ממנו באמיתות, שהוא ידריך אותו להיכן שהוא רוצה שילך, ויביא אותו לאן שהוא רוצה שיגיע, ויוביל אותו למקום שהוא רוצה, ואז יוכל למצוא את דרך האמת, ותהיה תורתו תורת אמת וסם חיים.

ד. בכל פעם יעצור עצמו מחדש להתחנן לה' יתברך באמיתות (שמכיר שהוא חייב אותו יתברך, עד שהוא נשען ונסמך כולו עליו יתברך), שינחה וידיריך ויוביל אותו בדרך הנכונה והישרה, בדרך האמת לאמיתתה, וכך יוכל לצאת מכל חושך הסובב אותו, ויזכה לסייעתא דשמיא ולהצלחה אמיתית בעבודת הקודש.

ה. כאשר האדם אמיתי עם הקדוש ברוך הוא, הוא יתברך עונה לו באותו רגע, ומקבל את ישועתו תיכף ולא לאחר זמן. לפני מלך מלכי המלכים צריך להיות ישר ואמיתי. ואחד ממבחני האמת הוא שהאדם מכיר ויודע שעליו להרים עיניים לשמים בתמידות ולבקש את עזרתו וישועתו יתברך, ולא רק לפעמים.

ו. מעיקרי דרך האמת, שידע האדם את מקומו, ויבין היכן הוא מונח, ורק על ידי שמבין באיזה מקום ומדרגה הוא נמצא, נכנס למקום של החיים האמיתיים ונקרא 'אדם חי'.

ז. צריך להתרחק מאוד מלחכות שום אדם, כי כשעושה כן מתרחק מהאמת שצריך לילך בה, וה' יתברך נתן לכל אחד חלקו המיוחד לו. ומסופר על הרה"ק רבי פנחס מקוריץ ז"ע, שבאו אצלו שני תלמידי המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א וחיקו את המגיד בתפילתם, וכשראה זאת, הרחיקם מעליו.

ח. הצדיקים נזהרים מכל תנועה חיצונית ותנועה של שקר, וזיכנו עצמם להיות קרובים לאמת מדרגה אחרי מדרגה, והתרחקו מכל שקר שהוא, אפילו בתנועה קלה, או במחשבה, וכל שכן בדיבור. עד שהיו אמיתיים עם ה' יתברך ועם הבריות.

ט. פעם הגיע אדם אחד לרבי הקדוש מקוצק זיע"א ושאל אותו, שבמשך כמה שנים טרח ויגע לקנות מדת האמת, ולא יצא שקר מפיו, ועדיין אינו מצליח בעבודת ה' יתברך, השיב לו הרבי, שאין די לדבר דיבורי אמת, אלא גם לעשות ולחשוב אמת, עד שיהיה כולו אמת.

לצדף האותיות שבספר התורה בכח אהבת ישראל

כל נשמות ישראל הם חלק אלוה ממעל, וכל נשמה ונשמה היא אות בספר תורה העליון של ה' יתברך, ומכח אהבת ישראל, נעשית ההארה בכל האותיות, ועל ידי איגוד הלבבות - שרואה את כל ישראל באחדות, האותיות מתחברים למילים, והמילים מתאגדים לספר תורה, ומשיגים הבנת התורה לאמיתתה, ונתקן כל מה שצריך בבריאה ובאילן העליון.

גדולי הצדיקים זכו שנתגלה להם סודו יתברך בתורתו, וידעו בגלוי את שורש האותיות, ויכלו לעשות צירופים, ולפעול מכח זה כל מה שפעלו. והגיעו לכך מכח זכנות נפשם הטהורה, שהיתה בלי שום חטא ופגם, עם התקשרות בכל נשמות ישראל.

אדם הראשון היה אחד (שאו האירו בו כל הנשמות, וסמוך לחטא נסתלקו ממנו ומעליו כמה נשמות עליונות), ואחרי שחטא, נעשה פגם ונהיה פירוד, וככל שהצדיקים טהורים מכל חטא ופגם, כך הם קרובים יותר אל ההתחלה, והם רואים אחדות כבתחילה. וזהו הכח של קדושי הדורות כמו רבינו האריז"ל, לראות את העבר והעתיד ולראות כל הגלגולים ואת הכל כאחד וברגע אחד, כיון שהיו רואים את הדברים בשורשם ללא פירוד. ואנחנו (שלא זכינו לשלימות הנפש ותיקון אהבת ישראל) יכולים לזכות לצירוף הנכון של האותיות - מכח אמונת חכמים.

התפילה והציפיה שלנו שזוכה שיהיה צירוף של כל הספר תורה לתיבה אחת. וזה יהיה בעת הגאולה, שכביכול אז יבוא הקב"ה עם ספר התורה בחיקו (ע"ז ב). ולכן מחכים אנו לביאת אליהו הנביא זכור לטוב שיאיר נשמותינו, ויעשה שלום בעולם, וישיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, ויבשר הגאולה.

נמצא שאהבת ישראל עם אמונת חכמים, זה התכלית והדרך לכל. וכל זמן שאדם לא זכה לאהבת ישראל, הוא בבחינת אותיות נפרדות, והספר שלו פגום, ואינו זוכה להבנת התורה כראוי, ומתרבים אצלו הקושיות והסתירות. והתיקון לזה יבוא בכח ההתקשרות באמונת חכמים בביטול הדעת, שמוסרי התורה הם בעלי הספר תורה, בחינת מה שכתוב "במגילת ספר כתוב עלי", וכמו שנאמר "זה ספר תולדות אדם".

ותפילתנו שתתגלה דעת ה' בכל העולם, ויתכנסו כל האותיות, ויבוא אליהו לקבץ כל נדחי ישראל, ומאותיות נפרדות - ייעשה בחינת מילים ותיבות (שיהיה אפשר להבין את המשמעות, ולא כמו אותיות שאי אפשר להבין), ויתרץ כל קושיא, ויפענח כל סתום.

פניני משולחן שלמה

נערך מגליונות משולחן שלמה לדבינו הגאון הינוקא

חידוד וחידוש

לשם מה היתה רבקה עוברת על פתחי בתי ע"ז

כתב בשפתי כהן (כה, כז) שהיתה רבקה עוברת על פתחי בתי עבודה זרה, אולי תראה שם אשה עוברת עבודה זרה ותמשוך רבקה את ליבה להשי"ת ולהודיע לה שהעבודה זרה אין בה ממש, כמו שלימד אותה יצחק ממה שלמד מאברהם ושרה - לגייר גרים (ב"ר פד, ד).

למה קראוהו 'עשו' גימטריא 'שלום'

מובא בהדר זקנים (כה, כה) שלכן ראו ל'עשו' בשם זה העולה בגימטריא 'שלום' (376), כי אם לא היה שמו מרמז ל'שלום', לא היתה כל בריה יכולה לעמוד לפניו. וכתב בשפתי כהן (פה, כה) שהפסוק "ויקראו שמו עשו" הוא ראשי תיבות 'עשו' (למפרע), לומר שאם 'יקראו' ישראל בתורה היא 'שמותיו' של הקב"ה ('ויקראו שמו'), לא יפחדו מ'עשו', אלא אדרבה ישלים עמכם, כי 'עשו' עולה בגימטריא 'שלום', ועל זה נאמר (משלי טז, ז) "ברצות ה' דרכי איש (שהם עוסקים בתורה), גם אויביו ישלים איתו". ועוד פירש, שהפסוק "ויקראו שמו עשו" עולה בגימטריא 'קרוע הוא', 'עקור הוא', שמקטנותו ראו כולם שאין הוא 'שלם' אלא 'קרוע', וקראו עליו את הפסוק "אין שלום אמר ה' לרשעים" (ישעיה מת, כב) כי 'עשו' עולה בגימטריא 'שלום', והפסוק "ויקראו שמו עשו" עולה בגימטריא 'אין שלום להרשע' (עם ג' התיבות).

אברהם קרא ליעקב בשם זה

כתב רבינו יהודה החסיד בספר גימטריאות (תולדות אות כ) על הפסוק (כה, כז) "ויקרא שמו יעקב", 'ויקרא' עולה בגימטריא 'אברהם אבינו' (317), והוא קראו יעקב. שאם תאמר שהקב"ה קרא אותו יעקב, אם כן לא היה משנה לקרוא לו אחר כך ישראל, כי על הקב"ה נאמר "מוצא שפתי לא אשנה" (תהלים פט, לה).

כיון שיצחק שלה את עשיו לתלמוד תורה כיצד יצא לתרבות רעה

כתב בשפתי כהן שכאשר היו יעקב ועשיו קטנים הם היו הולכים לבית הספר למדרש שם ועבר, וכנסתלק אברהם לבית עולמו הם הוכרחו לבטל את הלימוד, כמובא בגמרא (מ"ק כב ע"ב) שכאשר חכם מת מבטלים את כל בתי המדרשות, ואז באותו היום יצא עשיו לשדה, וכאשר ראה את נמרוד לבוש לבושו של אדם הראשון שהיה צד עמהם חיות ועופות, חמד זאת עשיו והרג את נמרוד ולקח את הלבוש, וכך נהיה עשיו 'איש ציד', כי היו כל החיות והבהמות באות אליו מאליהן, לפי שהיה בלבוש ההוא כל צורות החיות והיה צד אותם, וכך הלך מאותו היום מדחי אל דחי ויצא לתרבות רעה. אמנם בספר הישר (פ' תולדות) מובא שלא רצה עשיו ללכת לבית המדרש מקטנותו.

נמשל לחזיר והרג את החזיר

מובא במדרש (ילקוט שמעוני תולדות רמז קיב) שעשיו נמשל לחזיר, והוא גם הרג את בנו של נמרוד שהיה שמו 'חזיר' (פרקי דרבי אליעזר היגר, פרק לא).

מדוע אהב יצחק את עשיו

כתב בתפארת יהונתן (כה, כח) שעשיו היה הולך תמיד אל השדה, וחשב יצחק שהולך שם להתפלל כמוהו, אבל עשיו עשה שם תועבות ונאצות. ועוד אהבו יצחק, כי ידע שיהרוג את נמרוד, והוא דבר טוב שעל ידו יבוער אבות הטומאה מן העולם.

איך אכל יצחק מהעופות שהיה צד עשיו הלא הם צדיכים שחיטה

מובא במדרש (לקח טוב כז, א) שהיה עשיו יורה חץ מחודד וכשר לשחיטה, והיה שוחט בזה עופות תוך כדי פריחתם, וכמובא בגמרא (חולין ל ע"ב) שכך היה עושה רבי יונה בר תחליפא.

איך היתה מזימת עשיו להרוג את יצחק יעקב וישמעאל

מובא במדרש (ילקוט שמעוני תהלים רמז תרסב, כמובא בהדר זקנים כח, ט) שרצה עשיו להתחתן עם בתו של ישמעאל ואז יתן לו עצה להרוג את יצחק, ואז יהרוג עשיו את ישמעאל כנקמה על מה שהרג את יצחק, ואז לא יהיה ליעקב שום קרוב ויוכל להרוג אותו בסתר, וירש את העולם כולו לבדו. ותוך כדי שחשב זומם עשיו כל זאת, עבר לפני בית מדרשו של שם, וגילה לו שם את כל מחשבותיו הרעות, ונפל פחד על עשיו.

כמה נשים היו לעשיו הרשע

כתב בצרור המור (כח, ט) שהיו לעשיו ששים נשים, ושמונים פלגשים.

נפלאות מתורדת

השי"ת נתן כח ביעקב בעודו עובר לעקוב את אחיו שזה פלא

יְאָחֲרֵי כֹן יֵצֵא אַחִיו יִידוֹ אֲחֶזְתְּ בְּעֵקֶב עֶשָׂו (כה, כז). כתב האבן עזרא בספר יסוד מורא (שער ה) שהשי"ת נתן כח ביעקב שתאחז ידו בעקב עשו עוד לפני שיצא מן הרחם, וכמו שכתוב (הושע יב, ד) "בבטן עקב את אחיו", וזהו וידו 'אוחזת', שאחזה כבר מלפני כן, וזהו כח גדול מאד שלא כדרך הטבע, כי לא היה כן מעולם לשום ولد.

האומנות של יעקב ועשיו גדלו אותם בפועל כל אחד ואחד לפי אומנותו

יְיַגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֶשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֲהָלִים (כה, כז). פירש בשפתי כהן שמרוב השמחה שהיה כל אחד שמח באומנותו, היו גדלים שלא כדרך העולם.

יעקב היה מנגן כל מיני נגינות ועשיו לעומתו היה שקוע בתאוות האכילה

וַיְהִי עֶשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֲהָלִים (כה, כז). מובא בפרקי דרבי אליעזר (היגר, פרק לה) שהיה יעקב אבינו רגיל תמיד להאריך את רוחו, והיה רגיל לומד כל דברי נגינות, ולעומתו היה עשיו הרשע גבה רוח, שהיה רגיל תמיד לאכול מצידו, ובגסות רוחו לא היה נותן ממאכלו ליעקב מאומה.

המשיח מלמד זכות גם על הרשעים וכך עשה יצחק עם עשיו

וַיֵּאָבֵב יִצְחָק אֶת עֶשָׂו (כה, כח). כתב בספר אמרי פנחס (פ' תולדות אות לח), שיצחק היה אוהב את עשיו כי יצחק היה בחינת משיח שמלמד זכות על כל הרשעים, כי על ידי גילוי האהבה אפשר לקרב את כולם לתורה, כמובא במסכת אבות (א, יב) שהעוסק בתורה לשמה זוכה להיות "אוהב את הבריות ומקרבת לתורה", שעל ידי אהבה מקרב לתורה, והיה סובר יצחק שגם עשו פועל כך - לקרב את כל הבריות לתורה על ידי האהבה, אבל באמת נאמר ביצחק "ותכהין עיניו מראות" (כז, א), שלא ראה באמת שהיה עשו כולו רע גמור, שכל מהותו להתנגד לקדושה מקצה עד הקצה.

החיות והעופות עזרו לעשיו להרוג את נמרוד

וַיְבֵא עֶשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עֵיפִי (כה, כט). בחידושי רבינו חיים פליטאל (כה, לב) הביא ממדרש, שפעם אחת הלך עשיו לצוד חיות, וראה צבי אחד, וברח הצבי מפניו והוא רץ אחריו, ותוך כדי כך ראה אותו נמרוד ביער, וכעס על עשיו שהוא צד חיות ביער שלו, ורצה להילחם עם עשיו, ואמר לו עשיו תן לי זמן שלוש ימים להתייעץ, ואחר שלושה ימים בא עשיו לנמרוד ואמר לו, וכי זו היא גבורתך - להילחם עם נער כמוני? הלא אתה לבוש בבגדי המצויירים מכל החיות והעופות, ואם תלחם אלי, לא אתה תהרוג אותי, אלא החיות והעופות העלולים להתאסף אלי מחמת בגדים אלו, וכששמע נמרוד כך, הפשיט מעצמו את הבגדים האלו, ותיכף לקחת אותם עשיו ולבש אותם בעצמו, ובאו החיות והעופות וסיעו לו להרוג את נמרוד.

יעקב נתן לעשיו חרב מיוחדת שעברה אליו מדוד לדוד ממתושלה

וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֶשָׂו לָחֶם וַיְזִיד עֲדָשִׁים (כה, לד). מובא בסדר הדורות (אלף הראשון תרפ"ב, ב' אלפים קכג) שהיתה ליעקב חרב שעברה אליו מדוד לדוד ממתושלח עד לאברהם יצחק ויעקב, והיה חקוק עליה שם המפורש, והיה הורג בה כל יום חמש מאות מזיקים ושדים, ויש אומרים שהיה הורג בה כל יום אלף מזיקים, וכשנפטר מתושלח נגנזה עמו, אך לבסוף עברה לאברהם, וממנו ליצחק, וממנו ליעקב, ויעקב נתן אותה לעשיו תמורת הבכורה.

ובמדרש מובא (לקח טוב כה, לד) שעשיו דרש מיעקב תמורת הבכורה גם זהובים אדומים, כי תמורת התבשיל לבד לא היה מוכר לו את הבכורה, רק שאחר שקיבל מיעקב הרבה ממון, האכילהו יעקב והשקהו, ומתוך האכילה והשתיה בז עשיו לבכורה.

פניני הלכה

עשיו הרשע היה אוכל חולין בטהרה

כתב בתפארת יהונתן (כה, לד) שעשיו היה ציד בפיו כאילו הוא מקיים המצות כמו שקיימו אבותיו, והאבות הקדושים היו אוכלין חולין בטהרה כידוע, וכמו שאברהם לא הביא למלאכים לחם מפני שנטמאה העיסה, וכיון שעשיו הרג נפש בו ביום, אם כן אם יקח העדשים בידים יטמא אותן, לכן אמר ליעקב "הלעיטי נא", שילעיט לתוך בית הבליעה, שאז אינו מטמא (כמובא בתוס' במסכת חולין דף ע"א ד"ה מ"ו לו, ובמסכת זבחים דף ק"ו ע"א ד"ה השוחט), אבל יעקב לא השגיח בדבריו, כי ידע שערמה ותועבה בלבו, ולכן נתן לו לחם ונזיד עדשים ולא השגיח אם יטמא אם לא.

מי הראשון שאכל עדשים כסימן אבלות ואת מי יאכילו עדשים לעתיד לבוא

מובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק לה) שכאשר נהרג הגל היו אבותיו אוכלים על אבלו מאכל עדשים, וכן אכלו באבלו של הרן כשנשרף באור כשדים, כי מאכל זה הוא כאבל וצרה. ויעקב אכל מאכל זה על שהיתה המלכות והשררה והבכורה לעשו, ובאותו היום מת אברהם אבינו. וכן אוכלים זאת ישראל בגלותם על אבל וצרת בית המקדש ועל גלות ישראל, ואין בני עשו נופלים עד שיבא שריד מיעקב ויתן לבני עשו מאכל עדשים כאבל וצרה, ויקח מהם את שורת המלכות והבכורה שקנה ממנו יעקב בשבועה, כמ"ש (כה, לג) "השבעה לי כיום וישבע לך".

היכן מצא עשיו נערה המאורסה, והדי לא היה אז נערה ישראלית מאורסת בעולם

מובא בגמרא (ב"ב טז ע"ב) שחמש עבירות עבר עשיו הרשע באותו היום של מכירת הבכורה, ואחד מהם שבא על נערה המאורסה. והקשו התוספות, שהרי לא נצטוו בני נח על נערה המאורסה (כמובא במסכת סנהדרין דף נ"ז ע"ב), ותרצו שבכל זאת הדבר מכוון ולא הגון. ובתפארת יהונתן (כה, טז) תירץ שהיה יצחק עוסק לגייר גרים כאביו (ב"ר פד, ד), ובארץ ישראל גיירו גרים גמורים, אם כן היה לבנותיהם דין ישראל, ויש להם דין של נערה המאורסה.

קטן שהביא רוב שערות ביום הולדו, האם נשאר קטן עד שיעברו רוב ימיו

כתב החתם סופר (כה, כה), שעשיו לא נכנס לחיוב מצות בזמנו בגיל י"ג שנה, שהרי היה כולו מלא שער מאז, ואם כן אי אפשר לסמוך בו שהגדיל על ידי סימן של ב' שערות, שהדין בזה הוא שאינו נעשה בר מצוה אלא אחר שעברו רוב שנותיו שהוא גיל ל"ו שנים, שאז נעשה גדול למפרע וחייב על כל מה שעשה (כמובא במסכת יבמות דף פ"א ע"א), ולכן לא מיחו בו רבקה ויעקב, כי קטן אוכל נבילות אין בית דין מצווין להפרישו.

לציבור הקוראים היקר, הדפסת העלון כרוכה בהוצאות רבות, העלון יוצא בצמצום והביקוש עצום. ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס לעמותת יד להועיל עבור 'דורשי'. או בהעברה: בנק: מזרחי טפחות (20) סניף: 417 (גאולה) מס' חשבון: 521025 שם העמותה: 'יד להועיל' - עבור העלונים. התרומה מוכרת לצרכי החזר מס (סעיף 46)

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא' את השיעורים האחרונים והמאמר היומי
מספר הקו 02-5-306-506
 האזינו ותחי נפשכם

© כל הזכויות שמורות למכון 'ים שלמה'.

לתגובות הערות והקדשות וכן לקבלת הגיליון יש לפנות
 בטלפון 0548434755 או בכתובת
 מייל m.yam.shlomo@gmail.com

ב ועוד). בתורה יש אור, והלומד כדי להתדבק בשכינה - אין כמו התורה הקדושה כדי לעשות זאת. אבל אפשר גם בלי...

מה עשתה?

"ותלך לדרש את ה". אומר הרמב"ן, "ולא מצאתי דרישה אצל ה' רק להתפלל" (כמו שפיתוי "דרשתי את ה' וענני" תהלים לד, ה). ומבאר הפתח סופר ש"ותלך לדרש את ה'" הכונה שהיתה הולכת לבית תפלה - לבית הכנסת. וקשה מפרסם לצאת, גם שם הבניה רבקה ש"הנה תומים בבתנה".

כופר לא מתפלל...

ללמד פן. בעיניו זה חכמה ותו לו.

שחמט הוא הרי משחק, גם חקירה בענין גזרי דין בעלים והבנה עמקה בדין בריא ושפא זה מרתק וחקם לא פחות (חס ושלום).

אבל לא ימצא אותו אחד שופך נפשו ופונה בתפלה כבן המתחטא לפני אביו.

תפלה זה בטול של כל המציאות שלי אל בוראי. וזה לא מסתדר עם כפירה!

לכן פשרתה שהיא מפרסם לצאת ליד בית הכנסת הבניה שזה תאומים! כי לא יתכן שאחרי השתוקקות לבווא באמת הוא ירד לשאל תחתית פזו וירצה עבודה זרה.

ואם כן, גם בבית המדרש שרצה לצאת, זה מפני דבקותו באור של התורה, ו"תלמוד תורה כנגד כלם" ותורתו תורת ה' היא.

כלנו רוצים להתדבק בבוא על ידי תורתו הקדושה.

אבל אכן הפחו שלנו לדעת אם התורה היא שכל וחקמה בשבילנו חס ושלום, או תורת השם ברוך הוא, היא התפלה!

בס"ד

בקול רינה ושמחה

מלא הטנא ברכות נשגה קמיה דהגאון הגדול שייף עיל שייף נפיק ולא מחזיק טיבוצא לנפשיה אוצר גרוש בתורה וירא"ש טהורה

הרה"ג יחזקאל צמח שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו עם היכנסו של בנו מאיר שלום נ"ו לנועם עול תורה ומצוות.

בעתידת, רבני וחברי ביהמ"ד 'דורשי ה'

13